

Vorbereid door: Leo van Driel, Mirjam Rigterink

Beeld 1

Wat zien we? Jezus op zijn palmpasenezeltje. Een houten beeld op een onderstel op wielen, zodat het beeld mee kan rijden in een kerkelijke processie. In de periode voor de Reformatie werden veel van zulke processies op Palmzondag gehouden. In Duitsland bleef in katholieke gebieden dit gebruik nog lang in stand. Nu is er in Hoegaarden nog zo'n processie. Dit beeld staat in een museum in Keulen.

Laten we nog eens rustig naar het beeld kijken. Jezus als een volwassen man op een kleine ezel. Hij maakt zich niet groot of breed, maakt geen overwinnaarsgebaar, maar zijn hand maakt de vredegroet. Het beeld is mooi gedetailleerd gesneden. Het ezeltje is een jong en slank dier op ranke poten. Jezus kijkt rustig voor zich uit. Hij draagt geen

schoeisel. Jezus wordt hier als een eenvoudige man uitgebeeld.

Beeld 2

Van eenvoudig, naar hoog verheven. Een beeld van de Duitse keizer bij de Hohenzollernbrücke in Keulen een beeld om te imponeren op een hoog voetstuk als een berg. Het verheft zich, moet kracht uitstralen in alle aspecten van man en paard. Dit is een man van macht, steunend op zwaar bewapende legers, een goed ambtenarenapparaat in een goed georganiseerde staat, een hoge belastingopbrengst en een grootse visie. Een navolger van de Romeinse keizers. In kopergroen metaal. Laten we na dit tegenbeeld van een man op een ezeltje, weer terugkeren naar ons onderwerp.

Beeld 3

Schilderij palmpasen

Met een schilderij is ook de omgeving in beeld gebracht. De takken die van de bomen worden geplukt en hem toegeworpen worden. De mensen die hun kleding op de weg leggen. De schilder heeft de ezel als een (bijna) paard met ezelsoren geschilderd. Door de gouden achtergrond en de aura rond het hoofd van Jezus wordt zijn heiligheid zichtbaar gemaakt. Zijn tweekleurige mantel in rood en blauw golft om Hem heen.

Beeld 1

weer terug naar het eerste beeld van de palmpasenezel.

Laten we er nog weer eens rustig naar kijken. Hier wordt niet de goddelijkheid van Jezus getoond. Juist zijn menselijkheid, zijn nabijheid. Een magere Jezus als onze lotgenoot in deze wereld.

De plaatsvervanger van deze Jezus op aarde zetelt in Rome in kostbare gewaden. Zo'n beeld van Jezus levert, wellicht onbedoeld, kritiek op de rijkdom van de kerk. Kritiek ligt altijd nogal gevoelig. Wellicht zag het kerkelijk gezag daarom graag andere beelden op een prominente plaats in de kerk. Daarom neem ik je mee naar het volgende beeld.

Beeld 4

Een koninklijke Maria met het wereldheersende Jezus-kind op schoot. Maria in koninginnemantel van blauw met gouden motieven en gekroond. In haar hand een scepter. Jezus ook gekroond en met de wereldbol onder het teken van het kruis in een gouden kleed. Het verheft Maria en Jezus tot goddelijke hoogte en waardigheid. Maria kijkt ingetogen en zedig alsof ze alleen maar het kind hoeft te dragen. Beiden zien er een beetje uit als glatte poppenbeelden. Dit beeld is lang niet zo menselijk nabij.

Beeld 5

Maria en Jezus aangekleed in mantels van luxe stof, voorzien van grote gouden kronen, scepters, in een nis die de stralende goddelijke aura uitbeeld tegen een marmeren achtergrond in de hoogte opgesteld in de Dom van Aken. Deze goddelijkheid en de uitbeelding ervan schept nog meer afstand (onbenaderbaar, behalve voor uitverkoren heiligen). In de tijd (19^e eeuw) dat de almachtige goddelijkheid in de kerk werd benadrukt, werden de palmezeltjes afgedankt.

Beeld 6

Dit is een ikoon van de intocht. Ook hier zien we Jezus op een paard of mogelijk een muilezel intocht houden in Jeruzalem. Het is een wit, een rein dier. De leerlingen volgen hem in een stoet en voor de poorten van de stad wachten hem de inwoners op. Heel veel leerlingen en inwoners hebben net als Jezus een rode en blauwe mantel. Daarin lijken ze elkaars gelijke. Jezus heeft wel een aura, zijn goddelijke uitstraling. Jezus maakt een zegenend gebaar, een vredegroet. De kinderen leggen kleding op de weg. De kinderen zijn kleine volwassenen. In de ervaringswereld van de ikoonschilder is een kind niet wezenlijk anders dan een volwassene. Het kind is alleen maar kleiner. De berg Sion duidt ook aan dat deze stad Jeruzalem is. En hier staat duidelijk de palm, die ook in de evangelieteksten wordt genoemd. Er wordt hier niet met de palmtakken gezwaaid.

Beeld 1

nog even als eindpunt terug naar het beeld waar het mee begon.

- Ik wilde jullie graag deze beelden laten zien. Zien, alles zien wat er te zien valt, vraagt oefening. Er zijn andere beelden nodig om te zien wat er nu juist zo bijzonder is aan het beeld. Wat heeft het beeld wel en wat heeft het beeld niet?
De kunstenaar heeft altijd wel voorbeelden ter navolging gehad en beelden om zich tegen af te zetten: zo wil ik het niet. En meestal heeft de kunstenaar ook een opdrachtgever, iemand die met geld en steun helpt om dat beeld te maken en te plaatsen. Daardoor is kijken naar een beeld ook kijken naar de tijd waarin een beeld gemaakt werd en de eeuwen daarna, hoe het beeld in die tijd gewaardeerd wordt, bewaard of juist afgedankt.
- Hoe wij een beeld waarderen, hangt af van onze waarden. Als wij Jezus graag zien als menselijk en toegankelijk, dan waarderen we het beeld van Jezus op de palmezel hoger dan als we Jezus zien als Zoon van God in zijn macht. Menselijk en toegankelijk is wat ons nu in leiders in het algemeen aanspreekt: we willen dat ze benaderbaar zijn, dat we onszelf in hen kunnen herkennen. In Nederland klinkt dan ook: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Dat ze, hoewel ze de macht hebben verkregen, toch gewone mensen blijven, die ergens een traan om kunnen laten.

Aan de andere kant: kan het ook TE benaderbaar, te gewoon? Zijn we niet OOK op zoek naar leiders die autoriteit en kracht uitstralen? We zien de koninginnen graag in mooie jurken, kijken naar dure hoeden en tassen, en alle machtige presidenten dragen donkere pakken met witte overhemden met een frisse stropdas. Op het wereldtoneel doen de Poetins en Trumps hun uiterste beste om zichzelf neer te zetten als sterk, niet bang geweld te gebruiken, ... Ook in Nederland zijn we daar gevoelig voor. Wij hebben beide kanten in ons en schakelen soms van de ene naar de andere kant.

- Wat wekt ons vertrouwen? Bij wie voelen we ons veilig? Hoe laten wij ons beïnvloeden door beelden en buitenkanten, vooral wanneer het spannend wordt, wanneer we ons zorgen maken over ontwikkelingen in onze samenleving?
De evangelisten stellen ons met hun verhaal over Jezus' intocht op de ezel een andere koning voor ogen, vragen om vertrouwen op een andere macht. Die macht is de kracht van de graankorrel, die uitgestrooid in de akker verloren gaat, maar opstaat in nieuw leven. Het is een beeld dat door het onzichtbare heengaat om opnieuw zichtbaar te worden. Door de nacht heen weer in het licht zal komen.

Leo van Driel, 25 maart 2018